

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE MÄRTS 2024

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
01.03.2024	1-22-5408/64	<p>Kuriteo ettevalmistamise ja katse piiritlemine liitkoosseisuga tegude puhul</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-22-5408 tehtud otsuses, millal algab kuriteokatse liitkoosseisuga tegude puhul.</p> <p>Nn liitkoosseisude puhul saab süüteokatses rääkida juba siis, kui täideviija vahetult alustab ühega mitmest kuriteokoosseisus nimetatud täideviimisteost. Lisaks eeldab katse algus tavaliselt sedagi, et täideviija teoplaan näeks esimese osateoga alustamise järel ette kogu kuriteokoosseisu peatset realiseerimist. Teisisõnu on nõutav, et teoplaani kohaselt järgneks esimesele osateole ülejäänud koosseisupäraste tegude toimepanek, sest teo terviklik ebaõigus tuleneb mitmest osateost just nende koostoimes. Liitkoosseisu moodustavate osategude vahele ei saa jääda ajaliselt suurt vahemikku ja (veel) mitmeid täiendavaid tegusid, mis eelneksid kogu koosseisu realiseerimisele.</p> <p>Juba alaealisele seksuaalvahekorra eest tasu lubamine või pakkumine võib olla käsitatav alaealiselt seksi ostmise (KarS § 145¹) katset tähistava koosseisuteona, kuid seda vaid juhul, kui täideviija teoplaani kohaselt järgneks sellele ajalis-ruumiliselt seotuna suguuhtesse astumise või muu sugulise iseloomuga teoga alustamine. Vastasel korral kaotaks sisuliselt mõtte ning kohaldatavuse KarS § 178¹, mis kriminaliseerib seksuaalse eesmärgiga kokkuleppe sõlmimise lapsealisega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.03.2024	1-23-5055/16	<p>Juriidilisest isikust kahtlustatava ja süüdistatava äriregistrist kustutamine on tema suhtes toimetatava kriminaalmenetluse lõpuni keelatud vahetult seaduse alusel</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-23-5055 tehtud määruses, et takistamaks juriidilisest isikust kahtlustatava või süüdistatava äriregistrist kustutamist enne, kui jõuab lõpule tema suhtes toimetatav kriminaalmenetlus, ei ole tarvis teha KrMS § 141⁴ lg 1 ja TsMS § 378 lg 1 p 3 alusel kohtumäärust ühinemise, jagunemise ja likvideerimise keelamise kohta. Alates 1. veebruarist 2023 kehtiva ÄRS § 60 lg 2 p 2 ja TsÜS § 45 lg 1¹ kohaselt ei saa äriregistri pidaja juriidilisest isikust menetlusosalist – sh kahtlustatavat ega süüdistatavat – kriminaalmenetluse kestel registrist kustutada. Üldjuhul ei ole see võimalik isegi mitte kriminaalasja menetleja loal. Erandina võib enne käimasoleva kriminaalmenetluse lõppu kriminaalasja menetleja loal registrist kustutada sellise juriidilisest isikust menetlusosalise,</p>

		<p>kes loetakse lõpetatuks pankrotiavalduse menetluse või pankrotimenetluse raugemise tõttu.</p> <p>Samas märkis kolleegium, et kuigi äriühingu ühinemise ja jagunemise keelamine ei ole põhjendatud juriidilise isiku süüvõime säilitamiseks, võib see mõnikord olla vajalik tema maksevõime säilitamiseks.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.03.2024	1-21-8941/64	<p>Reformatio in peius</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium leidis kriminaalasjas nr 1-21-8941 tehtud otsuses, et ringkonnakohus rikub <i>reformatio in peius</i>-keeldu, kui tunnistab süüdistatava omal algatusel omastamise ja valeandmete esitamise asemel süüdi kelmuses, sest KarS § 209 sanktsioonimäär on raskem kui KarS § 201 lg-s 1 ja § 280 lg-s 2 sätestatud karistamise piirid. Tegemist on olulise menetlusõiguse rikkumisega ka juhul, kui kohus annab pooltele võimaluse KrMS § 268 lg 6 korras avaldada arvamust, kas süüdistatava tegu võiks täita raskema kuriteokoosseisu.</p> <p>Lisaks selgitas kolleegium kassatsiooniväliselt, et kohus peab oma ajaplaneerimisse suhtuma tõsiselt. Põhjendamatu kuudepikkune viivitus asja menetlusse võtmisel ning korduv lahendi tegemise aja edasilükkamine on tunnismärk kohtu puudulikust ajaplaneerimisest ning lugupidamatust suhtumisest menetlusosalistesse. Ka võib kohtu selline süsteemne irdumine enda lubatud tähtaegadest kahjustada kohtu usaldusväärsust.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.03.2024	1-23-6360/9	<p>Looma julm kohtlemine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-23-6360 tehtud määruses, et ehkki KarS § 264 lg 1 p 3 räägib <i>julmast</i> viisist, ei tähenda see, et (üksnes) <i>piinaval</i> viisil toime pandud looma lubamatu kohtlemine ei ole kuritegu.</p> <p>Kolleegium märkis, et looma piinamine ja/või talle järjepidevate kannatuste põhjustamine on ühtaegu ka julm, väljendades põhimõttelist ja erilist hoolimatust, ükskõiksust ning tundetust looma kui teise elusolendi tervise, heaolu ja kannatuste suhtes. See aga tähendab, et kui looma piinatakse ehk talle tekitatakse suurt valu või kauakestvaid füüsilisi ja vaimseid kannatusi, on reegeljuhul tegemist looma suhtes julmal viisil lubamatu teo toimepanemisega KarS § 264 lg 1 p 3 mõttes. Seda käsitlust kinnitab ka senine kohtupraktika. Lisaks juhtis kolleegium tähelepanu sellele, et looma julm kohtlemine on võimalik nii tegevuse kui ka tegevusetusega. Viimasena võib olla käsitatav nt looma pikaks ajaks abi ja hoolitsuseta, sh toidu ja joogita, jätmise selleks kohustatud isiku poolt.</p> <p>Viimaks märkis kolleegium sedagi, et kui keegi peaks olema vahetuks tunnistajaks looma julmale väärkohtlemisele omaniku poolt, on tal õigus toimuvasse KarS §-s 29 sätestatud piirides sekkuda.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.03.2024	1-23-3265/13	<p>KarS § 264 kaitseala</p> <p>Riigikohus selgitas asjas nr 1-23-3265 tehtud määruses, et esmajoones kaitseb KarS § 264 inimeste ühiseid väärtusi kui kollektiivset õigushüve. Kõnealuse koosseisu eesmärgiks on kindlustada, et järgitaks ühiskondlikku eetilisi-moraalset kokkulepet, mille kohaselt on inimesel keelatud teise, tundeid omava ning valu tundva elusolendiga, kes on üldjuhul temaga võrreldes kaitsetumas seisundis ning tihti temast ka sõltuvuses, teatud moel käituda. See keeld laieneb ka looma omanikule. Samuti kaitseb see kuriteokoosseis ka loomi endid, kuid sedagi kollektiivse õigushüvena.</p> <p>Samas ei välistanud kolleegium, et KarS § 264 puhul on võimalik rääkida ka individuaalhüvede kahjustamisest ja seega üksikisikust kannatanust. Kolleegium meenutas senises praktikas märgitud, et loomad ei ole asjad, vaid valu tundvad, inimesega teatud</p>

		<p>määraral sarnased elusolendid ning et loomaomanikel võib tekkida enda lemmikutega emotsionaalne side, mis võib anda looma hävimise või kaotsimineku korral aluse mittevarelise kahju hüvitamise nõudeks. Eeskätt see emotsionaalne side on kolleegiumi hinnangul ka põhjus, miks ei saa eitada looma raskeid füüsilisi kannatusi ja valu pealt nägeva või neist teadlikuks saanud omaniku hingelisi üleelamisi, mis võivad anda aluse lugeda ta KarS § 264 tunnustel menetletavas kuriteos kannatanuks. Samuti ei saa välistada, et lisaks omanikule võib kannatanuks osutada mõni muu isik, kel on lubamatult koheldud loomaga lähedane side (nt ei pruugi looma pidaja/kasvataja olla juriidilises tähenduses looma omanik).</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.03.2024	1-23-1763/24	<p>Süüdistusaktile esitatavatest nõuetest, süüdistusakti tagastamisest prokuratuurile ja kohtuliku arutamise ettevalmistamisest</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium tegi käsitles tehtud määruses põhjalikumalt süüdistusaktile esitatavaid nõudeid ja süüdistusakti prokuratuurile tagastamise eeldusi, aga ka kohtuliku eelmenetluse rolli kohtuliku arutamise ettevalmistamisel.</p> <p>Esmalt selgitas kolleegium, et süüdistuse sisus tuleb karistusõiguslikult olulisi asjaolusid kirjeldada sidusa narratiivina nii, et see oleks raskusteta arusaadav ka lugejale, kellel erinevalt prokurörist pole väidetava kuriteosündmuse kohta eelteadmisi. Süüdistuse teokirjeldusele võib olla etteheidetav nii ebakonkreetsus kui ka lugeja tähelepanu hajutamine ebaoluliste üksikasjadega. Süüdistuse teokirjeldus ei pea üldjuhul olema sama üksikasjalik nagu süüdistust kinnitavate tõendite sisu. Süüdistuses on liigne kajastada asjaolusid, millest prokuratuur üksnes järeldab koosseisupäraste faktide olemasolu.</p> <p>Teiseks peatus kolleegium lähemalt süüdistusaktis esitataval tõendite loetelul. Riigikohus leidis, et süüdistusakt peab olema nii ülevaatlik, selge ja loogiliselt struktureeritud, et kohtulikku eelmenetlust toimetav kohtunik – kes ei ole kriminaalasja materjalidega kursis – saaks ka ilma prokuröri juhendamiseta aru, milliseid tõendeid tuleb millise süüdistuspunkti arutamiseks uurida. Ühtlasi tuleb tõenditele lisatavad viited sõnastada nii, et kohtul oleks võimalik anda tõendi tähtsusele vähemalt esialgne hinnang. Eriti oluline on see selliste tõendite puhul, mille kogumine või kohtulik uurimine võtab eelduslikult kauem aega (nt ütlused). Samasugused nõuded laienevad ka kaitseaktile.</p> <p>Seejuures juhtis kolleegium tähelepanu sellele, et seaduse järgi on kriminaalasja lahendaval kohtul ja kohtumenetluse pooltel kohustus planeerida juba kohtulikus eelmenetluses kohtulik arutamine sellisel viisil, mis aitab võimalikult vältida tarbetut ajakulu, ning kohus peab tagama võimalikult kiire lahendini jõudmise. See tähendab mh üleliigsete või muul põhjusel tähtsusetute tõendite kogumata ja uurimata jätmist.</p> <p>Kolleegium leidis, et süüdistusaktile esitatavate nõuete rikkumiseks, mis võib anda kohtule aluse süüdistusakti prokuratuurile tagastada, on käsitatav ka see, kui süüdistusakt on koostatud mitme süüdistatava kohta olukorras, kus seadus seda ei luba.</p> <p>Lõpuks märkis kolleegium, et süüdistusakti prokuratuurile tagastamiseks ei pea süüdistusakti puudused olema sellised, et need muudaksid kriminaalasja menetlemise, sh kaitseõiguse teostamise, võimatuks või ebamõistlikult raskeks. Piisab sellest, kui süüdistusakti kvaliteediprobleemid raskendavad kriminaalasja menetlemist olulisel määral. Otsustades, kas süüdistusakti puudused tingivad selle prokuratuurile tagastamise, on maakohtul teatav kaalutusruum. Selle piiresse jäävat otsustust ei ole kõrgema astme kohtul alust muuta.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
11.03.2024	2-21-7681/54	<p>Raieõiguse võõrandamise lepingu olemus ja lepingu alusel makstud tasu tagastamine</p> <p>Kasvava metsa raieõiguse võõrandamise leping on põhiolemuselt rendileping, ehkki selle peamine eesmärk on raiutava puidu omandamine ning lepinguga üle antav maakasutusõigus teenib üksnes seda eesmärki. Maa kasutamise eest tasu maksmise kohustus kuulub rendilepingu olemuslike tunnuste hulka. Teistsuguse kokkuleppe puudumisel saab eeldada, et kogu lepingu maksumusest 20% suurune tasu makstakse maakasutusõiguse eest ja 80% suurune tasu makstakse raiutavate puude omandamise eest.</p> <p>Kui kokku lepitud raiete teostamise eest tehti ettemaks ja raied jäid osaliselt tegemata, kohaldatakse analoogia korras VÕS § 195 lg-t 5, mistõttu kuulub VÕS § 189 lg-te 1–3 kohaselt tagastamisele summa, mis vastab raiumata jäänud puidu omandamise eest vastavale tasule. Vastupidise kokkuleppe puudumisel ei kuulu tagastamisele tasu maakasutusõiguse eest.</p> <p>Kui tegelikult on raiutavat metsa hinnangulisest raiemahust rohkem, omandab ostja enam raiutud puidu lisatasu maksmata üksnes kogu lepingujärgse hinnangulise raiemahu täitmise korral, sest ei saa eeldada, et kasvava puidu hulk ja kvaliteet oleksid metsamaatüki eri osadel (eraldistel) ühesugused ja raiete tegemine või tegemata jätmine on peamiselt majandus- või kutsetegevuses tegutseva raieõiguse omandaja mõjualas.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
12.03.2024	2-21-12706/92	<p>Euroopa Kohtult eelotsuse küsimine seoses koroonaviiruse vastu vaktsineerimisega seotud töövaidluse lahendamisel</p> <p>Tallinna linn tööandjana ja kiirabitöötajad vaidlevad Riigikohtus mh selle üle, kas tööandjal oli õigus nõuda töötajatelt kiirabis töötamise jätkamise eeldusena koroonaviiruse ehk SARS-CoV-2 viiruse vastu vaktsineerimist või eeldas selline kohustus poolte kokkulepet.</p> <p>Kohtusse pöördunud töötajad töötasid COVID-19 pandeemia ajal kiirabis väljakutsetega seotud ametikohtadel. Tööandja andis töötajatele tähtaja koroonaviiruse vastu vaktsineerimise või selle vastunäidustuse tõendi esitamiseks. Kuna töötajad kumbagi nõutud tõendit ei esitanud, ütles tööandja nende töölepingud erakorraliselt üles. Kiirabitöötajad vaidlustasid töölepingute ülesütlemise kohtus. Nii maa- kui ka ringkonnakohus leidsid, et töölepingute ülesütlemine on tühine, kuna tööandjal ei olnud ühegi õigusakti järgi õigust kohustada töötajaid ennast vaktsineerima. Tööandja esitas Riigikohtule kassatsioonkaebuse, paludes ringkonnakohtu otsuse tühistada.</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegiumi hinnangul tuleb asja lahendamiseks mh võtta seisukoht küsimuses, kas tööandja õigus kohustada töötajaid ennast vaktsineerima tuleneb töötervishoiu ja tööohutuse seadusest, mis võimaldab tööandjal kehtestada õigusaktides ettenähtust rangemaid töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid. Töötervishoiu ja tööohutuse seadusega on Eesti võtnud mh üle Euroopa Liidu bioloogiliste ohutegurite direktiivi ja tööohutuse ja töötervishoiu raamdirektiivi.</p> <p>Ühelt poolt on töötajate vaktsineerimise võimalused töötervishoiu ja tööohutuse tagamiseks reguleeritud bioloogiliste ohutegurite direktiiviga, millest võib järeldada, et vaktsineerimine peaks olema töötajatele vabatahtlik. Teisalt tuleneb nii bioloogiliste ohutegurite direktiivist kui ka tööohutuse ja töötervishoiu raamdirektiivist, et need sätestavad üksnes tööohutuse ja töötervishoiu miinimumnõuded ega välista selliste abinõude kohaldamist, mis kaitsevad töötajate tervist ja ohutust tööl paremini.</p>

		Tsiviilkolleegium leidis, et küsimata Euroopa Kohtu seisukohta eeltoodud direktiivide tõlgendamise kohta, ei ole võimalik hinnata töölepingute erakorralist ülesütlemist.
13.03.2024	2-19-18463/69	<p>Nõuete esitamine töövõtulepingu alusel</p> <p>Kui töö ei ole vastu võetud, peab tasunõude sissenõutavaks muutumise eeldused, sh lepingujärgse töö tegemise ning töö lepingukohasuse tõendama töövõtja. Poolte võlasuhe saab lõppeda VÕS §-s 186 sätestatud alustel. Kui esitatud asjaoludest nähtub, et tööd lõpetas kolmas isik, peab kohus pooltega arutama, kas ja millisel alusel nende õigussuhe lõppes. Olukorras, kus töövõtulepingu täitmine on võimatu, on võimalik, et võlasuhe lõppeb taganemise või ülesütlemisega. Sõltuvalt võlasuhte lõppemise alusest võib töövõtjal olla tellija vastu kas tehtud tööde väärtuse või (osalise) töötasu hüvitamise nõue.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
13.03.2024	2-21-19325/63	<p>Ühishüpeteegi kustutamine või püsijäämine pärast täitemenetluses toimuvat enampakkumist</p> <p>Riigikohus leidis, et kui täitemenetluses müüakse enampakkumisel kinnisasi, mida koormab korteriühistu kasuks tekkinud seadusjärgne pandiõigus, kustutatakse kinnistusraamatust esimesele järjekohale seatud hüpoteek. Hüpoteegipidajal on õigus TMS § 223 hagiga vaidlustada enampakkumise tulemusena hüpoteegi kustutamine, kui tema arvates ei ole korteriühistu pandiõigus kehtivalt tekkinud või kui tema arvates ei ole korteriühistul nõuet võlgniku vastu. Ühishüpoteek võib mh tekkida sama kinnisasja kaasomandi osade koormamisel. Kui enampakkumisel müüakse ühishüpoteegiga koormatud kaasomandi osa, tuleb pärast enampakkumist ühishüpoteek sellelt kaasomandi osalt TMS § 158 lg 3 esimese lause alusel kustutada, kuid teistele osadele jääb hüpoteek üldjuhul püsima. Kuigi kinnisasja on mõistlik üldjuhul müüa tervikuna, ei ole see võimalik olukorras, kus täitmisavaldus on esitatud vaid ühe kaasomaniku vastu.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.03.2024	2-22-14182/32	<p>Spordialaliidu poolt mitteliikmele seatud piirangutest vabanemise võimalused</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas, milliseid õiguskaitsevahendeid saavad kasutada spordialaliidu liikmeks mitteolevad isikud, kellele spordialaliit kehtestanud oma otsusega spordis tegutsemise keelu. Konkreetset juhul keelas spordialaliit oma otsusega kolmel isikul autospordis tegutsemine kolmeks aastaks. Hagejad soovisid end kahjustavast otsusest vabaneda, esitades selleks otsuse kehtetuks tunnistamise hagi. Kohtud jätsid hagi läbi vaatamata põhjusel, et seadus lubab mittetulundusühingu otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda üksnes mittetulundusühingu liikmel. Kolleegium leidis, et spordialaliit on ettevõtja konkurentsiseaduse mõttes ja sellise otsusega võib spordialaliit tekitada õigusvastaselt kahju. Nimelt võib spordialaliit rikkuda konkurentsiseadusest tulenevat kohustust mitte kuritarvitada oma turgu valitsevat seisundit. Hagejatel on sellisel juhul õigus nõuda kahju tekitava käitumise lõpetamist ja sellest hoidumist. Sellest tulenevalt saatis kolleegium asja maakohtule tagasi, et hagejad saaksid oma nõuet täpsustada.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.03.2024	2-20-11098/57	<p>Avariilise sõiduki müügilepingust taganemine</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, et müügilepingu esemeks oleva sõiduki nn täieliku hävimise avarii osalemise („total loss“) faktist teavitamata jätmine annab ostjale aluse lepingust taganeda eelkõige juhul, kui müüjal oli vastava teabe andmise kohustus ning müüja on seda kohustust oluliselt rikkunud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
27.03.2024	2-21-10188/113	<p>Negatoorhagi looduslike mõjutuste puhul</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, et negatoorhagi (AÕS § 89) puhul saab omandiõiguse rikkumise aluseks olla üksnes inimtegevuse ja tahte tagajärjeks olev tegu või tegevusetus, mitte looduslik mõjutus. Juhul, kui omandiõiguse rikkumine on põhjustatud loodusliku mõjutuse</p>

		<p>ja inimtegevuse koostoitest, saab omanikul olla negatoornõue üksnes osas, milles inimtegevus loodusliku mõjutuse kahjulikke tagajärgi suurendab.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
27.03.2024	2-20-7985/69	<p>Ühisvara jagamine võlausaldaja hagiavalduse alusel</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium kordas varasemat seisukohta, mille kohaselt on TMS § 14 lg 2 alusel esitatud hagi rahuldamise üks eeldus see, et võlgnikul on jagatavat ühisvara, mille jagamisest saadu arvel saaks sissenõudja nõude mingis ulatuses rahuldada (vt RKTko 19.12.2019, 2-18-1611/44, p 18). Kolleegium leidis täiendavalt, et see eeldus täidetud ka juhtudel, kui mõnel teisel võlausaldajal võib olla hagejast võlausaldaja ees eelisõigus, st ühisvara jagamisest saadu arvel võidakse kas täielikult või osaliselt täita ainult eelisõigust omanud teise võlausaldaja nõue ja hagejast võlausaldaja nõude rahuldamiseks raha üle ei jää. Sellisel juhul võib aga olla paranenud hageja majanduslik positsioon, sest tema nõue võidakse teiste sissenõudjate puudumisel või nende nõuete vähenemisel rahuldada selle vara arvel, mis võlgnikule tekib tulevikus.</p> <p>Kolleegium leidis ka seda, et ühisvara jagamise tulemusel võlgnikule jäävate esemete arestimine enne ühisvara jagamist ei ole võimalik, sest see, millised esemed jäävad ühisvara jagamise tulemusel võlgnikule, selgub alles pärast ühisvara jagamist. Seega ei ulatuks teise võlausaldaja arestipandiõigus, mis tekkis võlgniku krediidiastutuse vastu suunatud rahalise nõude arestimisel (enne TMS § 14 järgse hagi esitamist), ühisomandis oleva kinnisasja müügi tulemusel võlgnikule jäävale rahale (nõudele kohtutäituri vastu saada osa enampakkumise tulemist).</p> <p>Samuti viitas Riigikohus sellele, et TMS § 14 lg 2 järgse hagi tagamise õige abinõu ei ole eelmärke, vaid sobilik võiks olla keelumärke.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
05.03.2024	3-20-1374/20	<p>Omatoodetud põllumajandustoote mõiste sisustamisel tuleb arvestada eesmärki, et toetus läheks ettevõtjale, kes ise toodaks või kasvataks põllumajandustooteid</p> <p>Riigikohtusse jõudis vaidlus põllumajandusettevõtja tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetuse tagasinõude üle, mis tugines sellele, et PRIA hinnangul ei olnud taotleja täitnud toetuse taotlemisele eelnenud kahel aastal omatoodetud põllumajandustoodete müügist saadud tulu nõuet. Riigikohus selgitas, et tingimuse eesmärk on, et toetus läheks ettevõtjale, kes ise toodaks või kasvataks põllumajandustooteid, mitte ei vahenda teiste toodetud tooteid ilma enda panuseta toote väärtuse tõstmisse. Vaja pole seada ajalisi piire toodangu saamiseks ega uurida tootmiskulu ja -tulu suhet.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.03.2024	3-20-1657/78	<p>Riigikohus käsitles otsuses turba kaevandamiseks antud loa õiguspärasuse tingimusi ja tühistas kaevandamisloa</p> <p>Keskonnaamet väljastas taotlejale loa turba kaevandamiseks Pärnu maakonnas riigile kuuluval Elbu V turbatootmisalal, See ala on osana Lavassaare turbamaardlast kantud keskkonnaministri määrusega turba kaevandamiseks sobivate alade nimekirja. Alal elavad III kaitsekategooria linnuliigid ja sellel asub looduslikus seisundis raba kui EL direktiivi</p>

		<p>92/43/EMÜ mõttes esmatähts elupaigatüüp. Ala ei kuulu Natura 2000 võrgustikku ega ole muul viisil kaitstav loodusobjekt looduskaitseaduse mõttes.</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium leidis, et Keskkonnaamet ei kontrollinud loamenetluses nõuetekohaselt, kas kaevandamisloa andmisest tulnuks keelduda kaevandamisega kaasneda võiva keskkonnoahu tõttu. Samuti ei kontrollinud amet piisavalt, kas loodusvarasid võidi kasutada ilmselt ebaotstarbekalt või kaevandamine võis olla vastuolus riigi huvidega.</p> <p>Turba kaevandamine põhjustab märkimisväärseid keskkonnohäiringuid, mille vältimist tuleb käsitada riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada vaid tingimusel, et need on proportsionaalsed võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. Käesoleval juhul jäi selline kaalumise teostamata. Samuti oleks loa andmise põhjendatuse hindamisel tulnud arvestada riigi püstitatud eesmärki vältida looduslikus seisundis soolade edasist kuivendamist ja tagada raba elupaigatüübi ning sealsete taime- ja loomaliikide soodne seisund.</p> <p>Keskkonnoaht kui olulise keskkonnohäiringu tekkimise piisav tõenäosus võib seisneda ka sellise raba hävimises, mis pole looduskaitse all ja millel ei leidu kaitsealuseid liike või elupaigatüüpe.</p> <p>Kaevandamise tulemusena hävinuks esmatähtsasse elupaigatüüpi kuuluv ala. Selle elupaigatüübi seisundit Eestis on Euroopa Komisjonile 2019. a esitatud raporti kohaselt hinnatud ebasoodsaks-ebapiisavaks. Nii keskkonnamõju hindamisel kui loa andmisel oleks tulnud arvestada ka kumulatiivset mõju, mis tuleneb elupaiga ja selles elavate liikide hävimisest elupaigatüübi üleriigilisele seisundile.</p> <p>Kolleegium osutas ka muudele sisulistele ja menetluslikele rikkumistele loamenetluses, mis võisid tuua kaasa eksliku lõppotsuse tegemise.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.03.2024	3-20-1329/48	<p>Kaitsealuste taimede kaitseks vajaliku puhverala ja taimede ümberistutamise võimalikkuse käsitlemata jätmise tõi kaasa detailplaneeringu tühistamise</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium ei nõustunud Tartu Ringkonnakohtu ja Tartu Halduskohtuga ja tühistas Hipodroomi 4 ja Männimetsa tee 3A kruntide detailplaneeringu Tartu linnas (Ihaste). Ligikaudu 12 ha suurusel planeeringualal paikneb esimese kaitsekategooria taime mägi-piimputke (<i>Peucedanum oreoselinum</i>) püsielupaik. Kolleegiumi hinnangul polnud planeeringu koostamisel välja selgitatud, kui lähedal püsielupaiga piirile taimed kasvavad ega taimede ümberistutamise võimalikkust. Seetõttu ei saa välistada planeeringu olulist ebasoodsat mõju kaitstavale taimeliigile ning pole kindel, et planeeringut on võimalik ellu viia.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.03.2024	3-21-2682/25	<p>Riigi eriplaneeringut vajava objekti puhul ei ole arendajal õigust eelnevalt nõuda tegevusloa taotlemise eelset keskkonnamõju hindamist</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium leidis Eesti ja Soome vahelist raudteetunnelit puudutavas asjas nr 3-21-2682 tehtud otsuses, et KeHJS § 26¹ järgset keskkonnamõju hindamist (KMH-d) enne tegevusloa taotluse esitamist ei ole arendajal õigust nõuda, juhul kui objekti rajamise eelduseks on selle asukoha valik riigi eriplaneeringuga – sel juhul oleks tegevusloa taotlus ilmselgelt perspektiivitu. Olulise avaliku huviga objekti rajamise otsustus ja asukoha valik tuleb teha strateegilisel tasandil menetluses, mida juhib ja korraldab avalik võim. Õigust nõuda Eestis KMH korraldamist ei tulene ka asjaolust, et Soomes on KMH juba algatatud – rahvusvaheline õigus sellist riigi kohustust ette ei näe.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

28.03.2024	3-21-1370/35	<p>Pärandmaastiku kaitse võib olla põhjenduseks projekteerimistingimustele kooskõlastuse andmata jätmisel</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium lahendas asjas nr 3-21-1370 küsimust: kas Keskkonnaamet on õiguspäraselt jätnud üldplaneeringuga kooskõlas olevad projekteerimistingimused kooskõlastamata. Kolleegium leidis, et isegi kui sellega kaasneb üldplaneeringu juhtotstarbele vastava maakasutuse võimatus, võib ülekaaluka avaliku huvi korral Keskkonnaamet projekteerimistingimustele jätta nõusoleku andmata erandina seadusest tulenevatel juhtudel. Praegusel juhul oleks elamu ehitatud kohta, kus see ühendaks kaks eraldiseisvat pärandmaastiku hoonestusala ja muudaks külaüleseid asustusstruktuure. Seega oli Keskkonnaameti keeldumine proportsionaalne ning kaitsekorralduskavast ei olnud põhjust kõrvale kalduda. Keskkonnaameti poolt viidatud III kaitsekategooria taimeliigile avalduvad riskid ei oleks eraldivõetuna projekteerimistingimuste andmisest keeldumist õigustanud. Neid riske oleks saanud maandada kõrvaltingimustega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
------------	------------------------------	---

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium märtsis lahendeid ei avaldanud.